

Temperamenttitutkimuksen alustavia tuloksia: TCI-mittari ja häirittevyys

Kaikkien temperamenttikyselyn henkilökohtaisten tulosten kohdalla on hyvä muistaa, että mitä enemmän oma tulos poikkeaa oman ryhmän tai koko tutkimusryhmän keskiarvosta, sitä yksilöllisempi olet sen temperamenttipiirteiden osalta ☺.

1. Taustaa

Temperamenttikyselyssä mitattiin Cloningerin (1993) TCI-mittarilla 4 eri temperamenttipiirrettä ja 3 luonteenpiirrettä. Lisäksi mitattiin häirittevyttä Windlen ja Lernerin DOTS-R-mittarilla (Windle 1992). Cloningerin mittarilla mitatut temperamenttipiirteet ovat:

- [Elämyshakuisuus](#) (*Novelty Seeking* – uuden tavoittelu) – kiinnostus uusista asioista, mahdollisten palkkioiden tavoittelu ja rangaistusmahdollisuuden aktiivinen ja taitava välttely. Jos elämyshakuisuus on korkea, henkilö on nopea kiivastumaan, utelias, helposti ikävystyvä, impulsiivinen, tuhlaileva eikä järjestyksenpito tai siisteys ole hänen suurin intohimonsa. Innostuneisuus uusista asioista voi johtaa omaperäisiin keksintöihin ja palkkioihin ja toisaalta ikävystyneisyys ja impulsiivisuus, ehkä jopa vihanilmaisut voivat vaikeuttaa ihmissuhteita. – Matala elämyshakuisuus taas ilmenee vähäisenä uteliaisuutena, varautuneisuutena, hyvänä yksitoikkaisuuden sietokykyä ja järjestyksenpitokykyä. Etuja ovat harkintakyky ja järjestelmällisyys ja haittoja innostuksen puute ja mahdollisesti tiukkakin pitäytyminen rutiineissa.
- [Turvallisuushakuisuus](#) (*Harm Avoidance* – harmien ja riskien välttely) – pessimistinen huolestuneisuus ja mahdollisten ongelmien ennakointi, epävarmuuden pelko, ujous tuntemattomia kohtaan, nopea väsyminen. Jos turvallisuushakuisuus on korkea, henkilö on pelokas, sosiaalisesti vetäytyvä, ujo, passiivinen, helposti väsyvä ja pessimistinen tilanteissa, joissa muut ihmiset eivät ole huolestuneita. Piirteiden hyviä puolia ovat varovaisuus ja huolellinen suunnittelu, heikkoina puolina syvä huolestuneisuus silloinkin, kun mahdollinen vaara on hyvin epätodennäköinen. – Matala turvallisuushakuisuus taas ilmenee huolettomuutena, rohkeutena, energisyytenä ja optimistisuutena. Hyviä puolia ovat kyky kohdata vaaroja ja epävarmuutta ja vähäinen stressaantuminen, haittoja vastuuntunnottomuus ja liiallinen optimismi väärässä paikassa.
- [Kiitoksenkaipuu](#) (*Reward Dependence* – palkkiorippuvuus) – sosiaalisten palkkioiden tavoittelupyrkimys. Jos kiitoksenkaipuu on korkea, henkilö on tunteellinen, herkkä lukemaan sosiaalisia vihjeitä, kiintyy helposti ja kaipaa muiden hyväksyntää. Hyväsydämyisyys, sensitiivisyys, sosiaalisuus ja suorastaan riippuvuus muiden ihmisten seurasta ovat hänelle ominaisia. Hyvinä puolina ovat herkkyys huomata sosiaalisia vihjeitä, kyky kiintyä muihin ihmisiin ja aito huolenpito muista, haittoina suggestioherkkyys ja objektiivisuuden puute. – Matala kiitoksenkaipuu ilmenee käytännöllisyytenä, sosiaalisena epäherkkyyttenä ja välinpitämättömyytenä. Etuja ovat riippumattomuus ja objektiivisuus, kun ei ole tarvetta miellyttää muita, ja haittoja sosiaalinen vetäytyminen ja viileys sosiaalisissa asenteissa.
- [Sinnikkyys](#) (*Persistence*) – pyrkimys jatkaa toimintaa väsymyksestä, epätoivoisuudesta ja rohkaisunpuutteesta huolimatta. Jos sinnikkyys on korkea, henkilö on ahkera ja kunnianhimoinen suorittaja, jonka suoritus vain paranee haasteiden kasvaessa. Sinnikkyydestä on etua, kun tilanne ei muutu, mutta muuttuu haitaksi nopeasti muuttuvissa olosuhteissa. – Matala sinnikkyys johtaa helposti periksi antamiseen, kun kohdataan vastuksia. Siitä voi olla etua nopeasti muuttuvissa olosuhteissa, mutta haittaa silloin, kun palkkioita on odotettavissa harvoin ja päämäärä on etäinen.

Cloningerin TCI-mittarin luonteenpiirteet ovat:

- [Itseohjautuvuus](#) (*Self-directedness*) – missä määrin henkilö on vastuuntuntoinen, luotettava, kekseliäs, määrätietoinen ja itseensä tyytyväinen. Jos itseohjautuvuus on korkea, henkilö on realistinen ja tehokas, ts. hän on kykynevä sovittamaan oman käytöksensä itse valitsemiensa päämäärien mukaisesti tosiasiat huomioon ottaen. – Jos itseohjautuvuus on matala, henkilö syyttää helposti muita, on avuton, vastuuton, reaktiivinen ja kykenemätön asettamaan ja tavoittelemaan sisäisiä päämääriä, mikä voi olla haittaavaa.
- [Yhteistyökykyisyys](#) (*Cooperativeness*) – missä määrin henkilö pitää itseään osana ihmisyyhteisöä. Hyvin yhteistyökykyinen henkilö on empaattinen, kärsivällinen, myötätuntoinen, kannustava ja periaatteista kiinnipitävä. Nämä piirteet ovat eduksi tiimityöskentelyssä ja sosiaalisissa ryhmissä, mutta eivät välttämättä yksinelämistä arvostaville. – Alhainen yhteistyökykyisyys voi johtaa itsekeskeisyyteen, kärsimättömyyteen, kriittisyyteen, avuttomuuteen, kostonhimoon ja opportunistiseen käytökseen henkilöissä, jotka pitävät pääasiassa huolta vain itsestään eivätkä ota huomioon muiden ihmisten oikeuksia ja tunteita.
- [Henkisyys](#) (*Self-transcendence*) – missä määrin henkilö käsittää itsensä erottamattomaksi osaksi koko maailmankaikkeutta kokonaisuutena. Jos henkisyys on korkea, ihminen on henkinen, yksinkertainen ja nöyrä. Näistä piirteistä on etua, kun ihminen kohtaa sairautta, kärsimystä tai kuolemaa. Piirteistä on haittaa nykyaikaisessa yhteiskunnassa, jossa idealistisuus, vaatimattomuus ja meditatiivinen merkityksenhaku voi ehkäistä vaurauden ja vallan tavoittelua. - Henkilöt, joiden henkisyys on matala, ovat käytännöllisiä, itsetietoisia, ja materialistisia. Objektiivisuutensa ja taloudellisen menestyksensä vuoksi heidän oletetaan sopeutuvan hyvin Lännen yhteiskuntiin. Heillä on kuitenkin vaikeuksia hyväksyä kärsimystä, hallinnan menetystä, taloudellisia menetyksiä tai kuolemaa, mikä voi johtaa henkisyyden lisääntymiseen iän myötä.

Lähde: C.R. Cloningerin kotisivut:

http://psychobiology.wustl.edu/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=70&Itemid=85

[Häirittävyys](#) (*distractibility*) – Windlen ja Lernerin DOTS-R-mittarissa on viisi erillistä kysymystä, joilla mitattiin taipumusta häiriintyä helposti ulkopuolisista ärsykkeistä ja keskeytyksistä sekä vaihtaa helposti huomionsa kohdetta

2. Temperamenttikyselyn tulokset ovat seuraavat (n tarkoittaa koehenkilöiden lukumäärää, ast. 1-5):

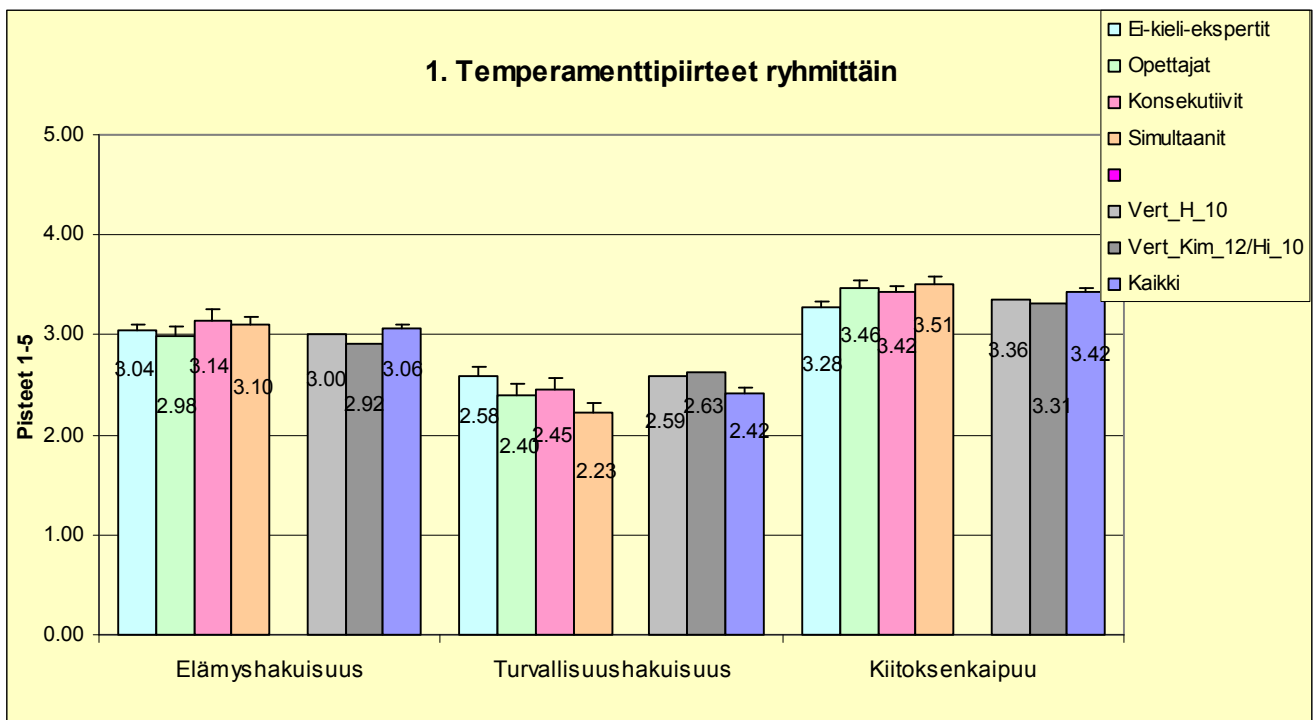
	Kaikki kh:t n = 87	Ei-kieli- ekspertit n = 23	Kielten opettajat n = 22	Konsekutiivi- tulkit n = 20	Simultaani- tulkit n = 22
TCI-Temperamenttipiirteet					
<u>Elämyshakuisuus</u>					
- keskiarvo	3,06	3,04	2,98	3,14	3,10
- vaihteluväli	2,07-4,01	2,20-3,77	2,07-3,88	2,28-4,01	2,28-3,87
- keskihajonta	0,42	0,36	0,46	0,49	0,39
<u>Turvallisuushakuisuus</u>					
- keskiarvo	2,42	2,58	2,40	2,45	2,23
- vaihteluväli	1,40-3,58	1,49-3,45	1,40-3,58	1,68-3,48	1,42-2,90
- keskihajonta	0,48	0,46	0,54	0,51	0,37
<u>Kiitoksenkaipuu</u>					
- keskiarvo	3,42	3,28	3,46	3,42	3,51
- vaihteluväli	2,64-4,24	2,64-3,89	2,67-4,24	2,72-3,96	2,97-4,09
- keskihajonta	0,34	0,30	0,43	0,30	0,30
<u>Sinnikkyys</u>					
- keskiarvo	3,29	3,29	3,31	3,25	3,28
- vaihteluväli	1,88-4,63	1,88-4,63	2,00-4,13	2,25-4,63	2,25-4,38
- keskihajonta	0,61	0,70	0,55	0,60	0,62
TCI-Luonteenpiirteet					
<u>Itsesuuntautuvuus</u>					
- keskiarvo	3,83	3,73	3,89	3,73	3,98
- vaihteluväli	2,59-4,69	2,59-4,39	2,91-4,52	2,88-4,46	3,41-4,69
- keskihajonta	0,43	0,43	0,41	0,50	0,36
<u>Yhteistyökyky</u>					
- keskiarvo	3,97	3,76	4,00	4,05	4,10
- vaihteluväli	2,46-4,59	2,46-4,37	3,14-4,59	3,51-4,50	3,74-4,54
- keskihajonta	0,37	0,45	0,38	0,26	0,25
<u>Henkisyys</u>					
- keskiarvo	2,81	2,85	2,79	2,99	2,61
- vaihteluväli	1,36-4,42	1,61-3,99	1,36-3,97	1,74-4,42	1,79-4,09
- keskihajonta	0,72	0,65	0,84	0,73	0,64
DOTS-R-Häirittevyys					
- keskiarvo	3,26	3,31	3,18	3,15	3,38
- vaihteluväli	1,60-4,40	2,00-4,40	1,60-4,20	1,60-4,00	2,00-4,40
- keskihajonta	0,61	0,68	0,57	0,64	0,56

Huom. Konsekutiivitulkki tarkoittaa ”peräkkäistulkkia”, joka tulkaa puhejakson sen jälkeen, kun puhuja on lopettanut. Simultaanitulkki taas kuuntelee ja tulkaa puhetta samanaikaisesti, tosin käytännössä tulkin puhe kulkee noin 3-4 sanaa puhujan jäljessä.

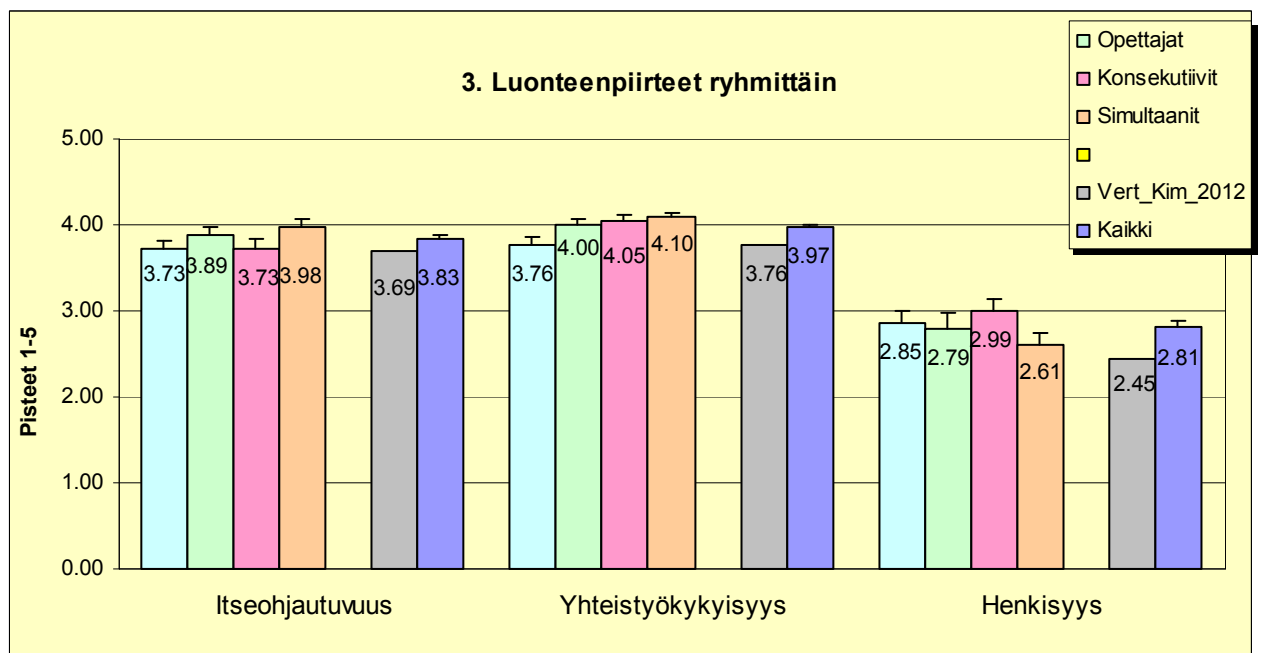
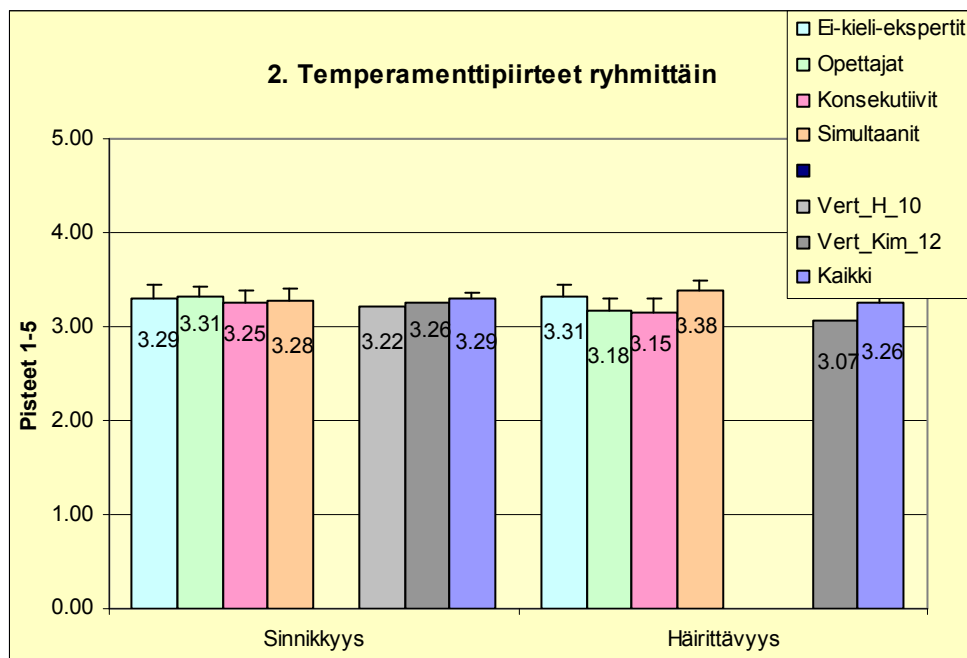
Konsekutiivitulkeista suurin osa (55 %) tulkkasi pelkästään konsekutiivia ja loputkin tulkkasivat simultaanisti vain satunnaisesti lähinnä oikeudessa (keskimäärin alle 5 % tulkaustyöajastaan). Sen sijaan simultaanitulkeista kahta vaille kaikki tekivät myös konsekutiivitulkausta, joskin huomattavasti vähemmän kuin varsinaiset konsekutiivitulkit (keskimääri noin 38 % tulkaustyöajastaan).

2.1 Tuloksia, erot suomalaisiin vertailututkimuksiin ja ryhmien väliset erot:

1. Koeryhmän tulokset (vrt. kuvat 1-3, siniturkoosi palkki) eivät kovin paljon poikkea aikaisempien suomalaistutkimusten keskiarvoista (Hintsan ym., 2010 ja Kim ym., 2010, harmaat palkit):
 - Elämyshakuisuuden, kiitoksenkaipuun ja sinnikkyuden keskiarvot ovat hieman suuremmat ja turvallisuushakuisuuden keskiarvo vähän pienempi tässä ryhmässä kuin vertailututkimuksissa, mutta erot ovat lähes olemattomia. Myös häirittevydessä tämän koeryhmän keskiarvo on Hintsan ym. (2010b) tutkimukseen verrattuna hieman korkeampi.
 - Luonteenpiirteistä etenkin yhteistyökykyisyydessä ja henkisyudessa on tässä tutkimuksessa havaittavissa hieman suurempi keskiarvo kuin vertailututkimuksissa.

2. Eri temperamenttipiirteissä ei juuri havaittu ryhmien välisiä eroja, jotka olisivat tilastollisesti merkitseviä. Ainoastaan **simultaanien** turvallisuushakuisuus on **alhaisempi** ($p < .05$) kuin **ei-kieli-eksperttien**. *Tulkkien* elämyshakuisuus näyttäisi olevan hieman korkeampi kuin opettajien ja *kieliammattilaisten* (etenkin simultaanien ja opettajien) kiitoksenkaipuu vähän korkeampi kuin ei-kieli-eksperttien. Sen sijaan sinnikkyudessa erot ryhmien välillä ovat lähes olemattomat. Hieman suuremmat erot ryhmien välillä ovat häirittevyudessa: **simultaanien** ja **ei-kieli-eksperttien** itsekoettu häirittevyys on korkeampi kuin **konsekutiivien** ja **opettajien**. Yksilöllinen (ryhmän sisäinen) vaihtelu on kuitenkin tässä piirteessä hieman suurempaa kuin muissa piirteisissä.
3. Luonteenpiirteissä havaittiin tilastollisesti merkitsevä ero ryhmien välillä ($p < .01$): **simultaanien** ja **konsekutiivien** yhteistyökykyisyys on **korkeampi** kuin **ei-kieli-eksperttien**. **Simultaanit** ja **opettajat** näyttäisivät olevan myös hieman itseohjautuvampia kuin **konsekutiivit** tai **ei-kieli-ekspertit**. Henkiset arvot taas näyttäisivät olevan hieman tärkeämpiä konsekutiiveille kuin muille ryhmille, mutta tässäkin on havaittavissa hieman suurempaa yksilöllistä (ryhmän sisäistä) vaihtelua kuin muissa luonteenpiirteisissä.

2.2 Mahdollisia selityksiä tuloksille

- Lievät erot keskiarvoissa muihin suomalaistutkimuksiin verrattuna saattavat selittyä sillä, että tämän tutkimuksen osallistujat ovat ialtään vanhempia kuin vertailututkimusten. Niissä osallistujien ikä vaihteli 40-45 vuoden tienoilla, kun se tässä tutkimuksessa on 26-63 v (keskimäärin 47,33 v). Iän on todettu vaikuttavan jossain määrin temperamentti- ja luonteenpiirteiden kehitykseen. Esimerkiksi Kimin ym. 2010 tutkimuksessa havaittiin itseohjautuvuuden ja yhteistyökykyisyyden kasvavan selvästi ikävuosien 20-39 välillä. Myös häirittävyys hieman korkeampaa keskiarvoa tässä tutkimuksessa voisi selittää ikä, sillä Hintsasen ym. 2010 tutkimuksen osanottajat olivat nuoria, 15-16-vuotiaita.

- Toinen syy voisi olla sukupuolijakauma. Tässä tutkimuksessa miehiä oli huomattavan vähän, yhteensä vain 8 miestä 87:stä osanottajasta (simultaanien ryhmässä ei yhtään), kun vertailututkimuksissa heitä on ollut lähes puolet. Esimerkiksi Kimin ym. 2010 tutkimuksessa naisten elämishakuisuus, turvallisuushakuisuus ja kiitoksenkaipuu olivat korkeammat kuin miesten. Toisaalta Hintsanen ym. 2010 tutkimuksessa todettiin, ettei sukupuoli korreloinut tulosten, tässä tapauksessa siis häiritävyyden kanssa.
- Yksi mahdollinen syy eroihin voi kuitenkin olla myös kielten ja ennen kaikkea tulkkauksen eksperttiys. Esimerkiksi tulkkien ammattiin voisi olettaa hakeutuvan sellaista, joiden elämishakuisuus ja kiitoksenkaipuu (seurallisuus) on korkeampi ja turvallisuushakuisuus matalampi kuin muilla keskimäärin, koska ammatti vaatii jatkuvasti uusien ihmisten ja tilanteiden kohtaamista ja etenkin simultaanitulkeilta usein myös matkustusvalmiutta.
- Sen sijaan sitä, että nimenomaan simultaanitulkkien häiritävyys on hieman korkeampi kuin muiden ryhmien, etenkin konsekutiivien ja opettajien, on hankalampi selittää. Se saattaa liittyä siihen, että ainakin opettajien on luokkatilanteessa pienestä hälinästä huolimatta pystyttävä keskittymään tehokkaasti opetettavaan aiheeseen. Konsekutiivit taas voivat usein hyvin rauhassa keskittyä kuuntelemaan puhujan puhetta ja tekemään muistiinpanoja, ennen kuin tulee heidän vuoronsa puhua. Temperamenttikysely mittasi nimenomaan itsekoettua häiritävyyttä, ei objektiivisesti havaittavaa häiriintymistä ulkopuolisista ärsykeistä. Ehkä osa simultaanitulkeista (huomaa suuri yksilöllinen vaihtelu) kokee itse häiriintyvänsä helposti, vaikka hekin pystyvät tarvittaessa hyvin hallitsemaan, ohjaamaan ja jakamaan tarkkaavaisuuttaan usean tehtävän kesken, niin kuin ammatti edellyttää. Tarkkaavaisuustestin pian valmistuvat tulokset tuonevat lisävalaistusta tähän.
- Tulkkien korkeampaa yhteistyökykyisyyttä ei-ammattilaisiin verrattuna taas voivat aivan epäilemättä selittää ammatin vaatimukset: tulkilta vaaditaan koko ajan suurta yhteistyökykyä hyvin erilaisten ja usein ennestään tuntemattomien ihmisten kanssa. Myös opettajat kohtaavat työssään koko ajan hyvin erilaisia ja persoonallisia ihmisiä.
- Konsekutiivitulkkien vähän korkeampaan henkisyteen taas voisi olla syynä se, että heidän keski-ikänsä oli hieman korkeampi (ka 50,25 v) kuin muiden ryhmien (ka 45,32–47,64 v), vaikka ikäero ryhmien välillä ei olekaan tilastollisesti merkitsevä. Aikaisemmissa tutkimuksissa henkisyden on havaittu keskimäärin lisääntyvän iän myötä.

Lähteitä:

Hintsanen, T., Hintsanen, M., Jokela, M., Elovainio, M., Raitakari, O., Keltikangas-Järvinen, L. (2010). The influence of temperament on long-term job strain and its components: The cardiovascular risk in Young Finns Study, *Personality and Individual Differences*, 49, 700-705.

Hintsanen, M., Alatupa, S., Pullman, H., Hirstiö-Snellman, P., Keltikangas-Järvinen, L. (2010). Associations of self-esteem and temperament traits to self- and teacher-reported social status among classmates, *Scandinavian Journal of Psychology*, 51, 488-494.

Kim, J., Jokela, M., Hintsanen, M., Salo, J., Hintsanen, T., Pulkki-Råback, L., Keltikangas-Järvinen, L. (submitted, 2010): Temperament and character: Differences in adulthood developmental trends over a 10-year follow-up, *Journal of Personality*

Windle, M. (1992) Revised dimensions of temperament survey (DOTS-R): Simultaneous group confirmatory factor analysis for adolescent gender groups. *Psychological Assessment*, 4, 228-234.